

VÁRI FÁBIÁN LÁSZLÓ

MÍTOSZTALANUL*

Nincs jókedvem mostanában, de vannak így vele mások is. Mintha a sok szűnyog- és rovarirtással az emberek kedvcsináló alkalmi is meggyérültek volna, holott hordóhegyekben a sör, a bor, és ismét megtermett, illatozni kezd hamarost az új kenyér. De félre a tréfát: korántsem erről van szó. A földrészünkre zúduló menekültáradattól gondterheltek az arcok, üresednek el a tekintetek. Új, alattomos világjárvány terjed, s amennyire felfogható – megállíthatatlanul. Nincsen ellene szérum, és nem emelhető megfelelő gát, mint ahogy nem húzható fel a tökéletes kerítés sem. Hová lett az eszed, hogy kínálhattad fel így újra magad, te szépséges, könnyűvérű Európa?

Persze, produkált már korábban is ehhez hasonlót a történelem, de az oly régen volt, hogy múltbéli tapasztalataink sem maradtak róla, s ma fogalmunk sincs, mit lehetne tenni ellene. Mert nemcsak az európai keresztény kultúra került veszélybe, hanem a migráció célországai is – nemzeti kultúrástól, gazdaságostól, szociális ellátórendszerestől – egyenként. Aztán – ha lesz erőnk kivárni – elérkezik majd a hatalomátvétel ideje is.

Hamarább kellett volna ébredni – mondogatják sokan. Pont hét esztendője, egy nagyobb lélegzetű interjúban arról beszéltem, hogy beteg az emberiség, züllenek, sorvadnak a még értékőrző közösségek, és vészesen fogy a nemzet, s nemcsak Magyarországon – mindenütt. Ázsiai és afrikai eredetű szelek nyomulnak az elnéptelenedő falvak és kisvárosok tereire, betörnek a templomokba, s nyomukban egy újkori barbarizmus érkezik. Mindez az európai kultúra gyors hanyatlását vetíti előre, aminek már a gondolata is fáj.

Eszemben sincs most azt állítani, hogy lám: megjövendöltem. Mert pontosan látták és leírták ezt a tőlem sokkal jelesebb, a jövőkutatásban kiemelkedő társadalomtudósok, ám a túlliberalizált nagyhatalmak vezetői mégsem hozták meg a szükségesnek vélt, megelőző döntéseket.

Vagy ők másképpen ítélik meg helyzetüket? Lehetséges, hogy a biológiaiag is hanyatló Európának nagyon is szükséges az a féktelenül tomboló életerő, amely a

* Elhangzott a Tokaji írótáborban a Nemzeti kultúra és mítosz a globális átalakulás korszakában c. tanácskozáson 2015. augusztus 14-én

kimondottan jóképű, már-már jól szituált és vidám muszlim fiatal emberek tízezreit hajtja felénk? Valószínű, hogy jól érzékelik ezt ők maguk is, akik úgy hagyják ott közösségeiket és szülőföldjüket, mintha csak alsót váltanának. Könnyű nekik. Védettek a beolvasástól, mert ösztönösen közösségekbe tömörülnek, s ha csak néhány százan vannak együtt, már tovább él velük az ősi nyelv és a kultúra, megelevenednek, és működni kezdenek köztük az ősi mítoszok. Aztán hozzájuk idomul hamarosan a környezet, s egy bizonyos idő elteltével már épülnek a mecsetek. Az agresszív gyomok terjednek ilyen kifogástalan küldetésudattal, míg az idegen porzók környezetébe került nemesebb növények menthetetlenül elkorcsosulnak...

A rendszerváltozás előtt sokan még kétszáz-, sőt kétszázötvenezerre becsülték a kárpátaljai magyarok számát, ám megesett közben két népszámlálás, és ezek kiábrándító eredményei szertefoszlatták a korábbi becslések mítoszáit. Megbékélnénk, megelégednénk ma már boldogan a százötven ezer kárpátaljai magyarral is, de a következő évben esedékes a következő összeírás, amelynek mutatóitól máris kezdetünk félni, mert a bekövetkező létszámcsökkenéssel arányosan társadalmi súlyunk, nemzetpolitikai értékünk, az anyaország ránk irányuló aggódó figyelme is esni fog.

Valljuk be, hogy az egyszerűsített honosítással megszerezhető magyar állampolgárság számos áldása mellett új kihívás elé állította kárpátaljai magyarságot. A korábról jól ismert gazdasági kényszer mellett most újabban a háborús helyzet indította el egy jelentősebb elvándorlási folyamatot. De újabb körülmények is tetézik a veszteséget: az útnak eredők nagyobb részénél – magyar útlevéllal a zsebben – már nem Magyarország az úti cél: Németország, Hollandia, Írország és Nagy-Britannia csábítja a fiatal, képzett munkaerőt. S mivel ők többnyire a nyelveket is beszélik, nem szorulnak egymás biztonságát nyújtó közösségére, így nincs szükségük a megtartó mítoszokra sem.

De helytálló-e még egyáltalán a „megtartó” jelző, amikor mítoszainkat a XIX. sz. óta módszeresen rombolják. Vagy csak globalizálni szeretnék, amikor az iskolai olvasmányok között Harry Potterre és A Gyűrűk urára terelgetik gyermekeink figyelmét? Támogatja ezt a tendenciát, tolja a mítosztalanítás szekerét az amerikai szórakoztató filmipar is. Léteznek már különféle, egyre látványosabb produkciókban megvalósított ürmitológiák, miközben kényszerűen végignézni, egy-egy parádés alkotásukban hogyan keverik, variálják az ógörög hitvilág szereplőit és történeteit. Ezek a hamis filmtörténetek felhasználják és elsorvasztják ifjainkban azt a csekély, valós mitológiai tudást is, amelyet az iskolai oktatásban úgy-ahogy megszereztek.

Ezek után, akik elindulnak szerencsét próbálni, üres vagy nagyon kétes tartalmú szellemi tarisznyával, majd hogyan meggyökértenül vágnak neki a nagyvilágnak. Mít várhatunk tőlük? Hogy egyszer majd megszólal a lelkiismeretük, és visszavágyva hazatérnek a sorvadozó nemzethez, akár a hajdani peregrinusok, vagy Jókai öntudatos regényhősei? Ahhoz biztonságos itthoni körülmények kellene az elsősorban, de Ukrajna jelenleg a teljes kilátástalanság és a káosz országa. Az volt már egyébként húsz évvel ezelőtt is, de nem irányult rá akkora nemzetközi figyelem, mint a jelenlegi háborús viszonyok között.

Az üzemanyag-, a cigaretta-, a színesfém-, és ki tudja, hányféle csempészet a '90-es évek közepétől zavartalanul virágzik, mert a „krösa” (fedél, tető), a kijevei főhivatalokban ülő védelem gondoskodik róla, hogy a határőrség és a helyi rendvédelem kellemetlenkedés helyett inkább segítse a szorgalmas embereket, akiknek személyi összetételét és hozzávetőleges létszámát az ukrán állambiztonsági szervek már régóta meghatározták. Az SZBU nagyjából 2500 csempészből élő kárpátaljai személyt tart számon, ami önmagában is elgondolkodtató. Egyrészt azért, mert az egymás között szakaszokra osztott államhatár mentén jórészt magyarok élnek, így a csempészek többnyire maguk is magyar nemzetiségű, könnyű jövedelemre, luxus autókra vágyó, de bátor, kockázatot is vállaló fiatalok. Szemléletes és tanulságos példát említek. Az egyik ilyen legény édesapjának temetésén sötét öltönyben, ahogyan illik, megjelentek a „kollégák” úgy negyvenen-ötvenen, s meteoszlopban, mintha csak egy fegyveres testület tagjai lennének. Ilyen nyíltan, együtt még nem mutatták magukat, ezért meglepő volt és kissé ijesztő is. Pillanatnyi zavaromat látva egyik ismerősöm megszólalt: Hát igen, X. Y. ennyi embernek ad munkát. De legalább itthon maradnak – gondolom magamban, s mintha máris múltának a velük szemben táplált aggodalmaim. Ám újabban – a botrányos munkácsi lövöldözés következményeként –, ha kényszerűségből is, de hadat üzent nekik a hatalom. Akit tetten érnek, azt máris sorozzák és küldik a keleti hadműveleti területekre, amely mostanság úgy működik, akár egy büntetés-végrehajtási intézmény.

Mikor lesz ennek vége? Egyesek úgy vélekednek, hogy a jelenlegi központi hatalom és az őket támogató hadurak, oligarchák érdeke a háborús helyzet elnyújtása. S mi lesz eközben velünk? Túrunk ameddig lehetséges? Ahhoz, hogy maradjunk a szülőföldön, a helyzet stabilizálódására, a politikai, gazdasági és szociális biztonság helyreállítására lenne szükség, ennek megteremtéséhez azonban a nemzeti területi önrendelkezés elérése nélkül hozzá sem lehet kezdeni.